

قطب‌های چپ قدیم

بازخوانی روابط مهدی کروبی و مجاهدین انقلاب به بهانه دیدار اخیر

منصوره محمدی
خبرنگار گروه سیاست

فیض‌الله عرب‌سرخی، فعال سیاسی اصلاح‌طلب و از اعضای سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ایران به بهانه دیدار اخیر برخی اعضای این تشکل گفت‌وگویی با هم‌میهن داشت که در ادامه می‌آید.

«نظر شما درباره نگاه آقای کروبی به سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ایران چیست؟»

آقای کروبی از چهره‌های مبارز پیش از انقلاب و بسیار نزدیک به مرحوم اسام و از چهره‌های مورد احترام، مورد توجه و موثر بودند. طبیعتاً سازمان مجاهدین در طی سال‌های بعد از انقلاب با ایشان ارتباط مبتنی بر احترام متقابل، همکاری و همفکری داشته است. مادر مباحث پایه با آقای کروبی هم‌نظر بودیم و هیچ‌وقت در مسائل اصلی اختلاف‌نظری وجود نداشت. بنابراین در تمام سال‌های بعد از انقلاب این ارتباط وجود داشته و در مسائل اصلی و اساسی با ایشان مشورت می‌کردیم و تقریباً اختلاف معناداری در کلیات وجود نداشت. این رابطه به دلیل دوره طولانی ۱۵ ساله حضور ایشان در حصر نمی‌توانست برقرار باشد، اما از کمترین فرصت‌ها نیز برای تبادل نظر استفاده شده است و زمانی که آقای کروبی از حصر خارج شدند، طبیعی بود که برای دیدار و همفکری در مسائل این دیدار انجام شود و از این به بعد نیز این دیدارها ادامه خواهد داشت.

«و چه اشتراک و اختلاف آقای کروبی با سازمان در چه زمینه‌هایی بود؟»

همانطور که اشاره کردم اختلاف‌نظر در مسائل جزئی یک امر طبیعی است اما این اختلافات هیچ‌وقت در مباحث کلان و اصلی، برای نمونه انقلاب، رهبری امام، خط امام، بعدها دو جریان چپ و راست، پس از آن اصلاح‌طلبی و اصولگرایی نبود. اما گاهی در مسائل جزئی نیز ممکن است اختلاف‌نظرهایی بوده باشد. به غیر از بحث تحصن که اختلاف ایشان بیشتر با مجموعه برگزارکننده تحصن وجود داشت و البته که خود سازمان نیز نتهایی داشت، اما طبیعی بود نتهایی که داشتیم فضای رسانه‌ای وارد نمی‌شد. از گوشه و کنار برخی نکات به صورت نقد از افراد مختلف، از جمله از جانب آقای کروبی شنیده می‌شد که کاملاً طبیعی است و حق نیروهاست که بتوانند نسبت به موضوعاتی که انتقاد دارند نقد خود را مطرح کنند. حتی در بحث تشکیل هیئت رئیسه مجلس ششم بین فراکسیون اصلاح‌طلب در مورد برخی از انتخاب‌ها اختلاف‌نظر وجود داشت که از نظر من امر خیلی مهمی نبود. در موارد دیگر نیز کم و بیش به این ترتیب بود. در همه مسائل اصولی و پایه‌ای ما و آقای کروبی و مجموعه نیروهای اصلاح‌طلب هم‌نظر بودیم و فهرست اشتراکات بین ما، فهرست بلندبالایی است.

«نقش آقای کروبی را در جایگاه فعلی کشور چطور تحلیل می‌کنید؟»

آقای کروبی یکی از پیشکسوت‌ها و چهره‌های موثر انقلاب بوده است و طبیعتاً تجارب بسیار گسترده‌ای از قبل و پس از انقلاب دارد و شناخت نزدیکی از دیدگاه‌های بنیان‌گذاران انقلاب دارد و امروز می‌تواند در جایگاه مشورت بسیار نزدیک به حکومت و همینطور در جایگاه هدایت و حمایت از جریانات منتقد و نگران انقلاب نقش‌آفرینی کند. درست است که سن ایشان شاید در وضعیتی باشد که در دیدگاه ما اصلاح‌طلب‌ها مناسب برای ورود به اجرا نباشد که خود ایشان نیز چنین نگاهی را ندارد، اما در جایگاه هدایت و مشاوره تجربیات ایشان بسیار ارزشمند و موثر است و می‌تواند چه برای مردم و چه برای حکومت کمک‌باشد.

«حضور تشکیلاتی مثل سازمان در شرایط کنونی کشور چقدر می‌توانست موثر باشد؟»

متأسفانه نظام سیاسی ما جایگاه خاص و ویژه‌ای را برای احزاب و تشکل‌ها تعریف نکرده است. نه در نظام انتخاباتی و نه در سایر عرصه‌ها احزاب جایگاه مشخصی ندارند و بنابراین احزاب به میزان تحرکات خود و ایده‌ها و برنامه‌هایی که دارند در جایگاه هدایت جامعه، هدایت آراء مردم و تاثیرگذاری بر منتخبین ملت، در عرصه‌های مختلف انتخاباتی به شکل جانی و نه اصلی خواهند بود. سازمان مجاهدین نیز اگر با برخورد غیرقانونی انحلال مواجه نمی‌شد امروز می‌توانست به عنوان یک تشکیلات شناخته‌شده منسجم‌فکری موثر باشد. اما کسانای جامعه و نظام سیاسی را از این امکان محروم کردند.

سمیه متقی

دبیر گروه سیاست

سه‌شنبه شب بود که جمعی از اعضای سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ایران دیداری با مهدی کروبی، چهره شاخص اصلاح‌طلب داشتند. تشکیلاتی که فعالیتش هم‌زمان با اوج‌گیری اعتراضات به نتایج انتخابات در سال ۱۳۸۸ در کنار جبهه مشارکت ایران اسلامی غیرقانونی اعلام شد و با ادامه پیدا کردن آن اعتراضات و چند ماهی پس از توقیف تشکل‌های سیاسی شاخص اصلاح‌طلب و بازداشت برخی اعضای آن، کروبی به همراه میرحسین موسوی و زهرا رهنورد حصر شدند (فاطمه کروبی نیز به همراه همسرش مهدی کروبی در حصر خانگی قرار گرفت اما پس از چند ماه محدودیت ارتباطی او برداشته شد). حالا بیش از ۱۵ سال از آن رخدادها گذشته و چند ماهی است که رفع حصر کروبی نیز اتفاق افتاده است و دیدارهای او با چهره‌ها و تشکل‌های سیاسی هرازگاهی بخشی از اخبار رسانه‌ها را به خود اختصاص می‌دهد. در پی همه سال‌های پس از ۸۸ و ۸۹ که رخدادهای مذکور بخشی از آن بودند، فضای سیاسی به‌ویژه در میان تشکل‌های ریشه‌دار اصلاح‌طلب و بخشی از طیف راست سنتی نشان از همگرایی‌ها و کاهش اختلافات سیاسی داشته است. همین رفع حصر کروبی که دیدارهای علی‌اکبر ناطق‌نوری، سیدمحمد خاتمی، اعضای تشکل‌های مختلف سیاسی اصلاح‌طلب از جمله همین دیدار برخی اعضای سازمان مجاهدین انقلاب با کروبی در پی آن اتفاق افتاده است، نشان از نزدیکی‌هایی دارد که شاید اگر سیر اتفاقات سیاسی در

کشور در مسیر طبیعی یا حداقل همان مسیر سابق طی می‌شد، احتمالاً تناسب‌ها این گونه شکل نمی‌گرفت. در ادامه نگاهی به فراز و فرود رابطه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ایران با مهدی کروبی، از رهبران جنبش سبز، دبیرکل پیشین مجمع روحانیون مبارز و دبیرکل پیشین اعتماد ملی خواهیم داشت.

«سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ایران و مجمع روحانیون مبارز»

مجمع روحانیون مبارز و سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ایران از لحاظ مشی سیاسی وجوه اشتراک زیادی داشتند اما شاید اولین و مهمترین این اشتراکات به نحوه شکل‌گیری آنها بازگردد. مجمع روحانیون مبارز با چپ جامعه روحانیت مبارز بود که به دلیل اختلاف‌نظرهایی که با همان جریان راست سنتی داشت از آن انشعاب پیدا و در سال ۱۳۶۷ اعلام موجودیت کرد. سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ایران نیز تشکلی است که از بال چپ سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی به وجود آمد. چنانچه برخی اعضای تشکل اولیه بر پی اختلاف‌نظرهایی که با حسین راستی‌کاشانی، نماینده امام داشتند و همسویی بیش از حد آن همسو با بال راست این سازمان در سال ۶۱ از آن فاصله گرفتند و پس از آن هم با افزایش اختلافات میان بازماندگان، این تشکیلات در سال ۱۳۶۵ منحل شد. ۵ سال بعد یعنی در مهرماه ۱۳۷۰، بال چپ سازمان، تشکیلات جدیدی با عنوان «سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ایران» به راه انداختند. به عبارتی هر دو تشکیلات یعنی مجمع روحانیون مبارز به دبیرکل مهدی کروبی و سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ایران با حضور چهره‌های شاخصی مانند بهزاد نبوی، مصطفی تاج‌زاده، هاشم آقاجری، محمدسلامتی و... تشکل‌های روزنه‌دار و اصلی جناح چپ ایران را تشکیل دادند.

جمع‌کنیری از دوم‌خردادی‌های راه‌یافته به مجلس ششم خواهان ریاست مجلسی بهزاد نبوی یا محمدرضا خاتمی بودند، اما با به میان آمدن نام مهدی کروبی، هر دو به حمایت از او از پذیرش این خواسته دوری کردند و به این ترتیب مهدی کروبی، رئیس مجلس ششم و سیدمحمدرضا خاتمی و بهزاد نبوی، نایب‌رئیس‌ان این مجلس شدند

عکس: انصاف نیوز

حجت‌اسماعیلی عضو سازمان مجاهدین انقلاب:

اصلاحات از درون و بازگشت به مردم دیدگاه مشترک‌مان با کروبی است

«به گذشته اشاره کردید. اشتراکات و تفاوت دیدگاه‌هایی که پیش از حصر بین سازمان مجاهدین انقلاب و مهدی کروبی وجود داشت، چه مواردی بودند؟»

آنچه که ما در خصوص اختلاف دیدگاه‌ها می‌گوییم، به منزله اختلافات عمیق و مبنایی نسبت به مسائل نیست. هم‌دوستان ما در سازمان مجاهدین انقلاب و هم آقای کروبی، زحمات زیادی برای استقرار نظام جمهوری اسلامی کشیده‌اند و طبیعی است که در برخی موارد اختلاف دیدگاه باشد ولی الان وجه اشتراک همه دوستان‌ان ایران این است که تلاش کنیم این وضعیت خطری که کشور در آن قرار گرفته، حل شود. در همین جلسه هم اشاره شد که باید تصمیم درست و بهنگام گرفته شود. مهمترین لازمه امروز کشور، داشتن مردم و همبستگی ملی است. این همبستگی ملی یکسری لوازمی دارد که متأسفانه احساس می‌شود که این لوازم را رعایت نمی‌کنند. مردم با اینکه بارها امتحان خودشان را پس داده‌اند و در جنگ ۱۲ روزه هم به تمام معنا همبستگی ملی را مردم حاکم کردند و از بسیاری جفاها گذشتند، اما متأسفانه از سمت حاکمیت این درک و همراهی متقابل دیده نمی‌شود. درک متقابل،

به دست هم دهند تا مشکل رفع شود. آنچه که من دیدم و جالب توجه بود، این بود آقای کروبی بعد از سال‌ها حصر و بی‌مهری، همچنان در دل گرو نظام داشت. در آن سمت هم دوستان، مطالبی را بیان کردند و اعتقاد داشتند که با توجه به جایگاهی که امثال آقای کروبی در انقلاب و ایجاد نظام دارند، باید تلاش بیشتری انجام دهند که وضعیت رو به بهبود رود.

«چقدر مطالبی که در این دیدار از سوی شما و مهدی کروبی بیان شد، نزدیک به هم بود؟»

طبیعی است که اختلاف دیدگاه‌هایی بین ما و آقای کروبی وجود داشته است. اما در وضعیت فعلی و دیداری که انجام شد، آنچه که من دیدم وجود دغدغه مشترک بود و اینکه همه تگرانی‌ها نسبت به وضعیت کشور و آینده بود و روی این نکته تأکید شد که راه نجات کشور، بازگشت به مردم و اصلاح از درون است. اگر قرار است کاری صورت بگیرد، باید نگاه‌مان به مردم باشد. از دیگر دغدغه‌های مشترکی که در این جلسه عنوان شد، عدم اعتقاد به بیرون، محکومیت حمله خارجی به کشور، دغدغه برای تمامیت ارضی کشور، دغدغه برای وضعیت اقتصادی کشور بود و همچنین اینکه کل حاکمیت متوجه اوضاع خطیر کشور شوند.

